

Z řeky Svratky mají zmizet jedovaté sinice

Povodí Svratky – Jedovaté sinice mají postupně zmizet z řeky Svratky a nádrží Vír a Brněnské přehrady. Je to cílem společného projektu Vysočiny, Jihomoravského a Pardubického kraje a státního podniku Povodí Moravy, s názvem Čistá Svratka.

Nebezpečné sinice, jejichž jed způsobuje alergie, zažívací problémy a vážná jaterní onemocnění, se v posledních letech v České republice staly velkým problémem. Příčinou jejich přemnožení je zejména znečištění vody dusíkatými látkami a fosfáty. Ty totiž pro sinice tvoří doslova živnou půdu. Vírská i Brněnská přehrada na řece Svratce jsou každé léto sinicemi velmi ohroženy, a tak už před rokem začal projekt Čistá Svratka. Ten má několik částí. Nejprve chtějí účastníci projektu zamezit dalšímu pronikání dusíku a fosforu do vody. Dosáhnou toho postupným zlepšováním technologií městských a obecních čistíren odpadních vod tak, aby byly schopny tyto látky zachytit. Záro-

veň kraje apelují na obyvatele, aby nepoužívali prací a mycí přípravky s fosfáty. Ty v pracím prášku slouží zejména jako změkčovače vody a přitom se dají nahradit jinými, bezfosfátovými látkami. „Podle údajů, které mám k dispozici, se do Víru ročně dostane 20 tun fosforu a 600 tun dusíku. Každý z nás přitom může pomoci jen chvilku přemýšlením při nákupu,“ říká krajský radní pro vodní hospodářství Ivo Rohovský (ODS).

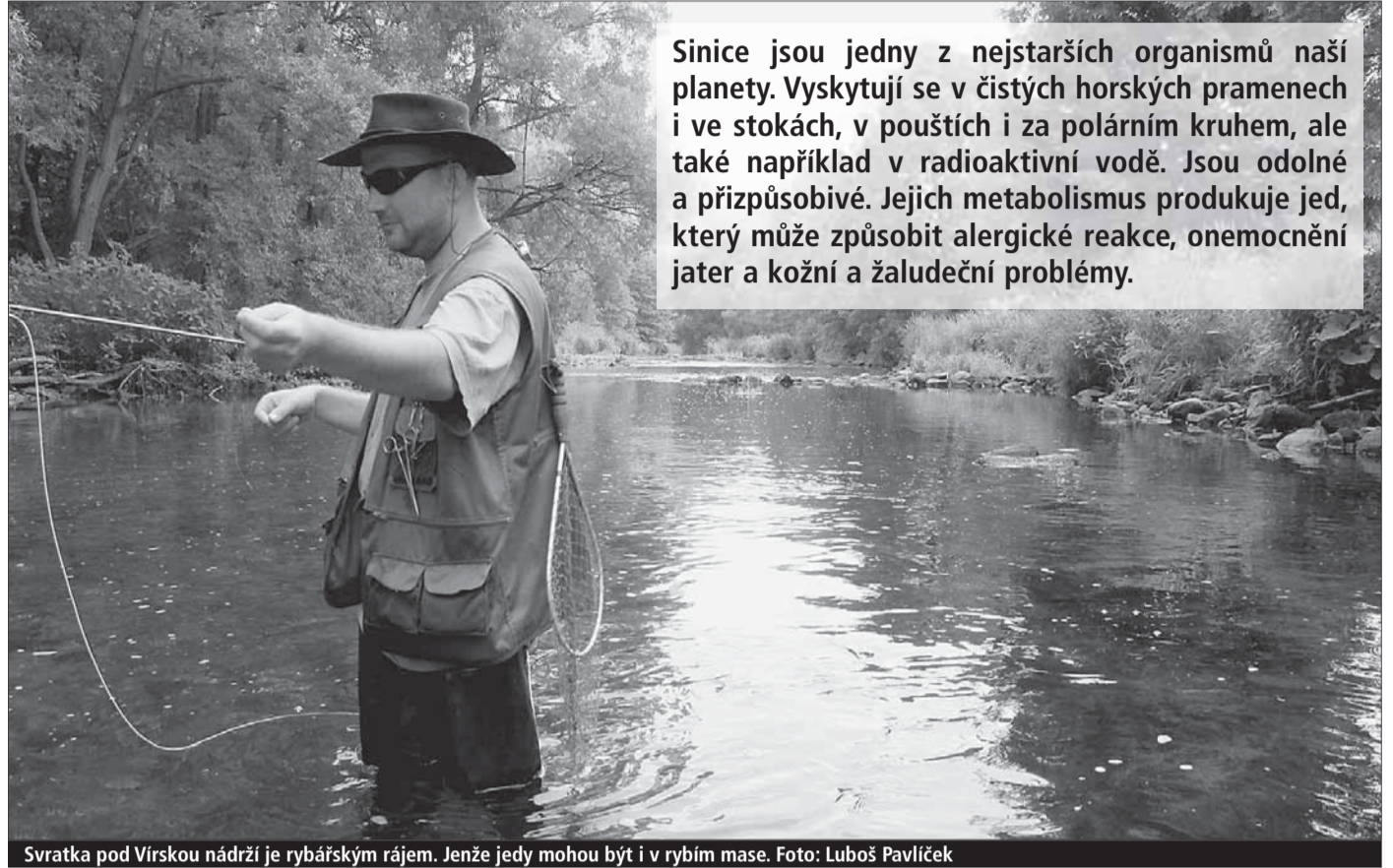
Dalším důležitým úkolem projektu je podobný apel na zemědělce, aby uvážlivě pracovali s dusíkatými hnojivy. „Množství škodlivin, jež se takto do půdy a následně do vody dostanou, je samozřejmě nesrovnatelně menší než před 15 lety, ale půda je z mi-

nulosti velmi zatížená,“ vysvětluje Rohovský. Až budou příčiny znečištění vody ve Svratce pomoci

takových opatření omezeny, projekt počítá s případným vytěžením usazeného bahna v Brněnské pře-

hradě, která fosfor i dusík také obsahuje. „Vycházíme samozřejmě ze zkušeností evropských regionů,

jež takto postupovaly a kterým se podařilo problém se sinicemi vyřešit,“ dodal Ivo Rohovský.

Sinice jsou jedny z nejstarších organismů naší planety. Vyskytují se v čistých horských pramenech i ve stokách, v pouštích i za polárním kruhem, ale také například v radioaktivní vodě. Jsou odolné a přizpůsobivé. Jejich metabolismus produkuje jed, který může způsobit alergické reakce, onemocnění jater a kožní a žaludeční problémy.

Svratka pod Vírskou nádrží je rybařským rájem. Jenže jedy mohou být i v rybím mase. Foto: Luboš Pavlíček

Grant pomáhá vydávat nové knihy

Vysočina • Právě uplynul termín uzávěrky grantového programu Edice Vysočiny III. Grantem kraj podporuje vydávání publikací s lokálními a regionálními tématy, které by jinak vůbec neměly na vydání šanci.

O peníze se mohou hlásit města, obce, svazky a sdružení obcí, jejich příspěvkové organizace, neziskovky, podnikatelské subjekty i jednotlivci. „Účel je jasný – podpořit ediční počiny odborné a populárně-naučné povahy o významných osobnostech, historických událostech, kulturním a přírodním dědictví kraje Vysočina, zaměřených na popularizaci a širší poznání regionálních kulturních tradic,“ vysvětlu-

je krajská radní pro kulturu Martina Matějková (ODS).

Grant Edice Vysočiny vyhlásil kraj už potřetí. S jeho pomocí dosud vyšlo 46 knih. Mezi jinými například velká publikace Rudolfa Fišera »Třebíč, osudy židovských domů (1724–1850)«. Jejím cílem je ukázat postup budování židovského sídliště městského charakteru uvnitř starší, křesťanské vesnice. Pokud si se proto postihnout dvě roviny procesu: proměnu židovského obyvatelstva z vesnických poddaných na městské a jejich odloučení od zbytku křesťanských sousedů Podklášteří a také proměnu původní zástavby složené ze zemědělských vesnických gruntů

na městský domovní fond s koželužskými, punčochářskými, krejčovskými nebo mydlářskými dílnami, palírnami i četnými kuceckými krámkami a sklady. Jádro knihy spočívá ve výkladu o stavebním vývoji jednotlivých židovských domů i jejich komplikovaném vnitřním členění a v zachycení složitých vlastnických poměrů, jak se po dlouhé desítky let utvářely (1724–1850). Stranou nezůstává ani sepětí osudů jednotlivých domů s osudy je-

jejich majitelů, pokud je historické prameny zachytily.

S podporou grantu vyšla také publikace Pavla Koučka »Krajem zapomenutých studánek«, která ukazuje zajímavá a mnohá mizející místa v naší krajině, včetně pověstí o studánkách záračných i obyčejných, proslavených i zapomenutých, lesních i polních.

Přehled všech vydaných publikací je na webových stránkách kraje www.kr-vysocina.cz v oddíle Kultura a památky – Edice Vysočiny.

Z KRAJSKÉ RADY

Vysočina • Výmenné pobyty studentů, zahraniční stáže a vzájemná výměna zkušeností. To jsou evropské projekty středních škol z Vysočiny, na které kraj uvolnil další peníze. Celkem tak školám přispívá zhruba 700.000 korunami. Evropská unie pro tento účel dává 3,5 milionu a samy školy celkem 350.000.

Vysočina • Muzeum Vysočiny v Jihlavě a v Třebíči získá schodolezy. Tedy zařízení, která umožní handicapovaným zdolávat architektonické bariéry při vstupu do památek. Na jejich nákup krajští radní dali 340.000 korun. Kraj připravuje grantový program, jež by nákup takových zařízení umožnil i dalším institucím. Schodolezy jsou totiž v památkově chráněných objektech často jediným řešením, jak je handicapovaným zpřístupnit.

Vysočina • Světelné značení, monitorovací systémy, upozorňování na tvořící se kolony a doporučení objízdek. Tak by mohla vypadat v budoucnu vylepšená dálnice D1 v úseku, který vede Vysočinou. Kraj teď zadal odborné firmě zpracování studie, jež by měla taková opatření navrhnout. „V zahraničí je běžné, že elektronické značení aktivně reaguje na situaci na dálnici a nabízí řídicím řešením,“ vysvětlil náměstek hejtmána František Dohnal (KDU-ČSL). Studie by měla být hotová do konce září. Kraj jí zadal zejména do konce září. Kraj jí zadal zejména do konce září. Kraj jí zadal zejména do konce září.

Lesům prospívá šetrná těžba dřeva

Vysočina – Lesníci v kraji potřebují technologii pro zpracování dřeva, která je především šetrná k lesům samotným. Na srpnovém semináři o takových technologiích to řekl krajský radní pro lesní hospodářství Václav Kodet (KDU-ČSL).

Generální ředitel Lesů ČR Vladimír Blahuta a radní kraje Vysočina pro lesní hospodářství Václav Kodet (vpravo) sledují harvester. Foto: archiv kraje

Lesy na Vysočině patří k nejzdravějším v České republice. Porosty nezasažené emisemi jsou nezanedbatelným zdrojem obnovitelné energie i ekologické suroviny zpracováváné v celé řadě průmyslových odvětvích. Proto patří ke strategickým surovinám a kraj na šetrné zpracování dřeva klade velký důraz. Na semináři přítomní odborníci viděli přímo v akci takzvaný harvester. To je stroj, který umí stromy pokácet, oklestit, kmeny pak narezat na potřebnou délku a dopravit je na kraj lesa k odvozu. Přitom příliš nepoškozuje lesní půdu a radikálně zvyšuje produktivitu práce. „Velkou výhodou této sortimentní technologie je i čistota práce, která zabrání mnohým kůrovce a dále i maximální využití hmoty až po štěpky, jejichž zpracování má u nás v regionu velkou tradici,“ vysvětlil Václav Kodet, který dříve pracoval jako šéf správy lesů v Jihlavě. Jedna harvesterová souprava, koupená za podpory evropských fondů, v lesích Vysočiny už pracuje.

KOMENTÁŘ

K transformaci nemocnic na Vysočině

Snažím se pozorně vnímat názory pacientů, zdravotníků i politiků a dá se říci, že je zde jedna shoda. Ať to není horší Pochopitelně tím každý myslí nějakou jinou část problematiky, nahlíženou především z pozice, v níž stojí. Ohlédneme-li se zpět v čas, je smutnou skutečností, že zatímco transformace společnosti pokročila, ve financování a řízení zdravotnictví a fungování nemocnic se točíme na stále stejném kolotoči. Co centrální orgány za 15 let nevyřešily a různí poslanci Poslanecké sněmovny zákonem neupravili, mají nyní vyřešit kraje. Jak obtížný a složitý úkol to je, ukazují zkušenosti krajů ostatních. Nenávod ani metodika, takže co kraj, to jiný postup. Ano, výchozí podmínky možná byly různé, ale cíl by měl být jediný – kvalitní a financovatelná péče. Jak toho dosáhnout? Ostatní krajská vedení se již dříve rozhodla ke změně právní formy nemocnic. I v našem kraji se o tomto kroku stále více hovoří. Při nezaujatém pohledu bylo zřejmé, že nám v kraji případné politické půtky a různosti, jak jsme z Parlamentu ČR zvykli, nepomohou. Jedině domluva všech stran zastupitelstva a řešení s výhledem na více let, přinesou žádány prospěch. Proto byla za účasti všech politických stran zastupitelstva ustavena řídicí skupina, která intenzivně

Měsíčník vychází v nové úpravě

Vysočina • Od září vychází měsíčník Kraj Vysočina v nové grafické a zčásti i obsahové podobě. Na první pohled viditelnou změnou je zejména hlavička novin. Ta odpovídá novému krajskému logu, které měla veřejnost poprvé možnost spatřit na červno-

vém dni otevřených dveří kraje. „Aktuální verze krajského logotypu se v zásadě od té staré moc neliší. Přesto je modernější a lépe použitelná při propagaci kraje,“ říká šéf sekretariátu hejtmána Martin Kalivoda. Logo Vysočiny lze spatřit hlavně na turistických

propagačních materiálech, na dopisních papírech i při nejrůznějších akcích, které kraj podporuje. „Čeká nás také výměna loga a úprava designu na všech interních materiálech kraje,“ dodal Martin Kalivoda. Logotyp je hlavičkou měsíčníku Kraj Vysočina.

Druhou změnou v novinách je mírný zásah do grafiky. „To má jednoduchou příčinu. Stále chceme, aby noviny byly příjemné pro oko, to znamená přehledné a pěkné. Využili jsme i připomínku a poznatku našich pozorných čtenářů,“ prohlásil Kalivoda.

Jiří Běhounek,
primář ortopedického oddělení,
člen Zastupitelstva kraje Vysočina za ČSSD